

Editorial

Aquest número inclou algunes novetats. La primera, i més evident, és la del canvi de format. Al darrere d'aquest nou disseny hi ha la voluntat de la Junta del Col·legi de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya i del Consell Editorial de la revista d'oferir-vos una publicació més manejable, més propera als vostres interessos, amb imatge i continguts nous, que reflecteixi el dinamisme i les capacitats d'adaptació i d'innovació propis del nostre àmbit professional.

El nou *Ítem* parteix també de la voluntat d'integrar un ampli ventall de punts de vista, tal com s'ha estat fent, i recollir les noves tendències. Iniciem una nova etapa de la revista amb un Consell Editorial renovat, que beu de la tradició i agraeix des d'aquí la feina i la implicació de tots els membres que han fet possible la revista en els darrers anys.

Una altra característica d'aquest número, en aquest cas excepcional, és que es tracta d'un número doble —65/66 (juliol-desembre 2018 i gener-juny 2019). Es publica d'aquesta manera per poder avançar la sortida de cada número a mitjan semestre, com a màxim, mantenint-ne la periodicitat.

Hem volgut iniciar una nova etapa oferint els avenços en els entorns de cerca i ús d'informació, les tecnologies de dades enllaçades (*linked data*) i el web semàntic. Parlar avui dia de cerca d'informació és, per a la majoria de la població amb connexió a internet, parlar de Google; amb més de 6 bilions de cerques diàries arreu del món,¹ representa un 65 % de les cerques al web. En el nostre entorn professional, parlar de cerca d'informació és parlar també de catàlegs, eines de descoberta, llenguatges contro-

lats, organització del coneixement, índexs de recuperació de la informació, etc.

El web semàntic i les dades obertes enllaçades ens facilitaràn l'accés a informació de qualitat i als resultats més rellevants per als usuaris, fent visible als algorismes dels cercadors web, cada cop més, el treball dut a terme per les biblioteques d'arreu del món. Sabem que el camí per aconseguir la interoperabilitat dels sistemes no és fàcil; malgrat que hi hagi voluntat dels professionals, la major part d'empreses que comercialitzen les plataformes de gestió d'informació i biblioteques no han prioritzat aquest factor perquè existeixen múltiples models conceptuals,² entre altres raons, i no existeix un estàndard únic que s'hagi imposat. Així i tot, són nombroses les biblioteques i els portals que han engegat projectes vinculats a l'àmbit.

Pel que fa a l'ús de la informació, la realitat web evoluciona a gran velocitat i l'aplicació de la intel·ligència artificial ha permès tant el tractament automatitzat de grans volums de dades com també l'aprenentatge automàtic. Aquests avenços són molt rellevants per a la investigació en sectors com el de la salut i el disseny de serveis amb valor afegit, i on han trobat un gran aliat ha estat en el comerç digital. En aquest punt, han sorgit dubtes sobre les pràctiques de les grans empreses i l'obtenció i l'ús que fan de les dades que disposen de la ciutadania.³ Motius suficients a la Comissió Europea, que a mitjan desembre de 2018 va donar a conèixer l'esborrany del Projecte de directrius ètiques per a una IA confiable,⁴ la versió final del qual s'espera que es faci públic l'abril de 2019. Aquest document té com a objectiu establir les bases del desenvolupament de la intel·ligència artificial des d'un punt de vista ètic i al servei del benestar de les persones.

1. < <http://www.internetlivestats.com/>>.

2. Sofia Zapounidou, Michalis Sfakakis, Christos Papatheodorou, «Representing and integrating bibliographic information into the semantic web: a comparison of four conceptual models», *Journal of Information Science*, v. 43, n. 4 (2017), p. 525-553.

3. David Casacuberta, «Màquines socials i internet: hi va haver algun problema pel camí» [en línia]. *BID: textos universitaris de biblioteconomia i documentació*, n. 41 (2018), <<http://bid.ub.edu/41/casacuberta.htm>> [Consulta: 14/01/2019].

4. Comissió Europea, «Draft Ethics guidelines for trustworthy AI, Digital Single Market, High-Level Expert Group on Artificial Intelligence (AI HLEG), Report / Study, 18 Dec. 2018» [en línia], [Brussels: European Commission, 2018], <<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/draft-ethics-guidelines-trustworthy-ai>> [Consulta: 14/01/2019].

El número que teniu a les mans recull al **Dossier** monogràfic quatre contribucions sobre les tecnologies de dades enllaçades, el web semàntic i els projectes per millorar l'experiència de l'usuari en la recuperació de la informació.

En primer lloc, trobareu la traducció d'un article de dos autors estatunidencs, Yongming Wang i Sharon Q. Yang, publicat originalment a l'*International Journal of Librarianship* i que analitza/tracta l'evolució internacional de les iniciatives de dades enllaçades que s'han dut a terme a les biblioteques en els darrers vint anys.

En segon lloc, Rosa Fabeiro, Carme Masagué i Anna Rovira fan un recull dels projectes que apliquen les dades obertes enllaçades (LOD) en el nostre àmbit, especialment dels projectes relacionats amb els llenguatges controlats d'indexació i classificació, i exposen l'experiència aplicada al Thesaurus de la Universitat de Barcelona.

A continuació, Rubén Alcaraz analitza la iniciativa Accelerated Mobile Pages de Google, que facilita la creació de pàgines web que es carreguen molt ràpidament en qualsevol plataforma de consulta, i d'aquesta manera aconseguir-

en una clara millora en el posicionament natural de la pàgina en motors de cerca.

L'article que tanca el dossier és de Marçal Rusiñol que presenta com s'aplica la intel·ligència artificial i els algorismes d'aprenentatge profund en la classificació i la cerca de documents digitals.

La secció **Caixa d'eines** inclou una contribució d'Eloi Font sobre l'ús de les dades d'acord amb el nou Reglament General de Protecció de Dades (RGPD).

Tanca el número la secció **Retrovisor**, amb un article de Pedro Rueda i Dolors Saumell dedicat al patrimoni bibliogràfic d'Escornalbou, i, més concretament, a les marques de propietat dels llibres de la biblioteca del convent.

Mirades complementàries, innovadores, procedents d'àmbits i entorns molt diversos i, fins i tot, contraposades en el temps, però alineades en la identificació i l'explotació de les dades que han de permetre la millora dels processos de cerca i ús de la informació i dels sistemes d'organització del coneixement.

El Consell Editorial ■